

Työterveyslaitos

Savuttomuus vähentää riskejä työyhteisössä

**Kari Reijula, professori
Teemajohtaja
Laadukas sisäympäristö – teema-alue
Työterveyslaitos**

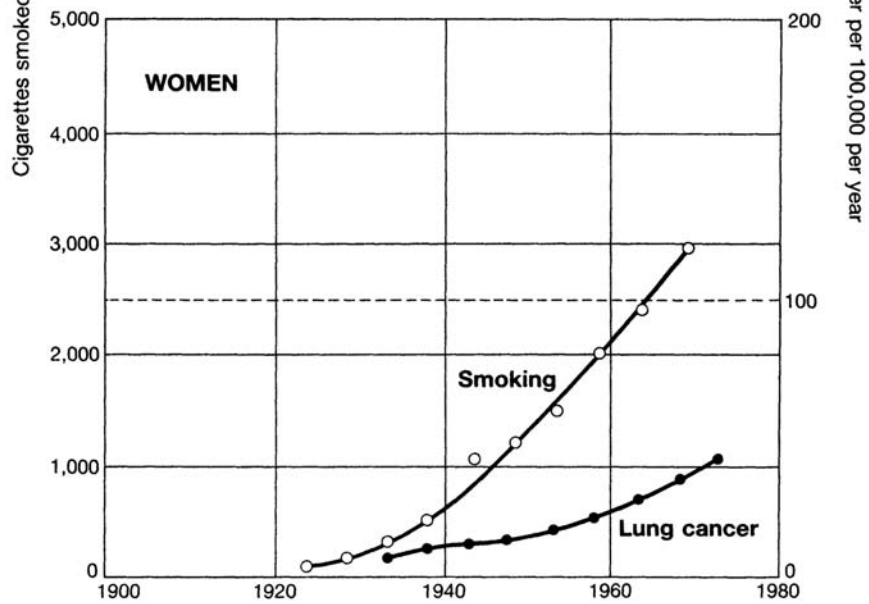
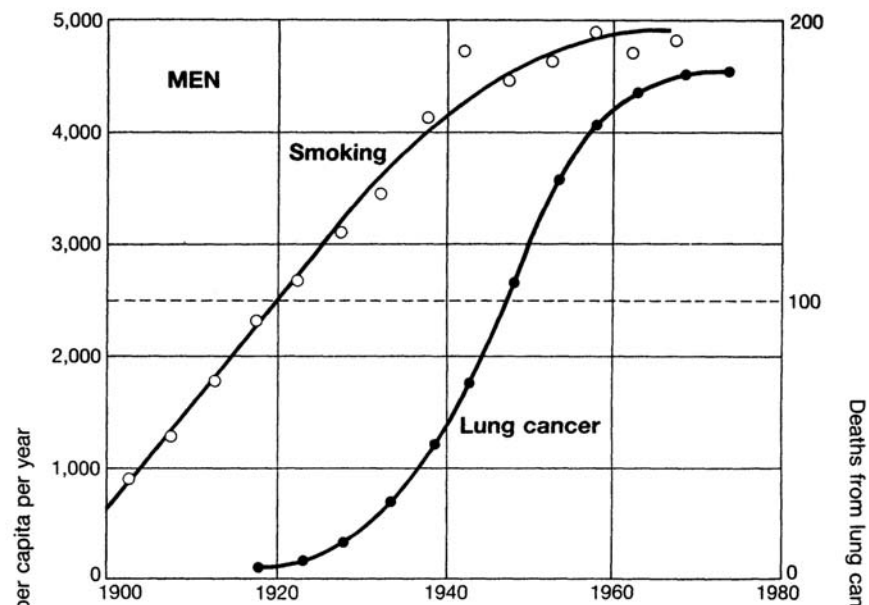
Vanhin kuva tupakkoijasta – Maya-intiaanien jumala

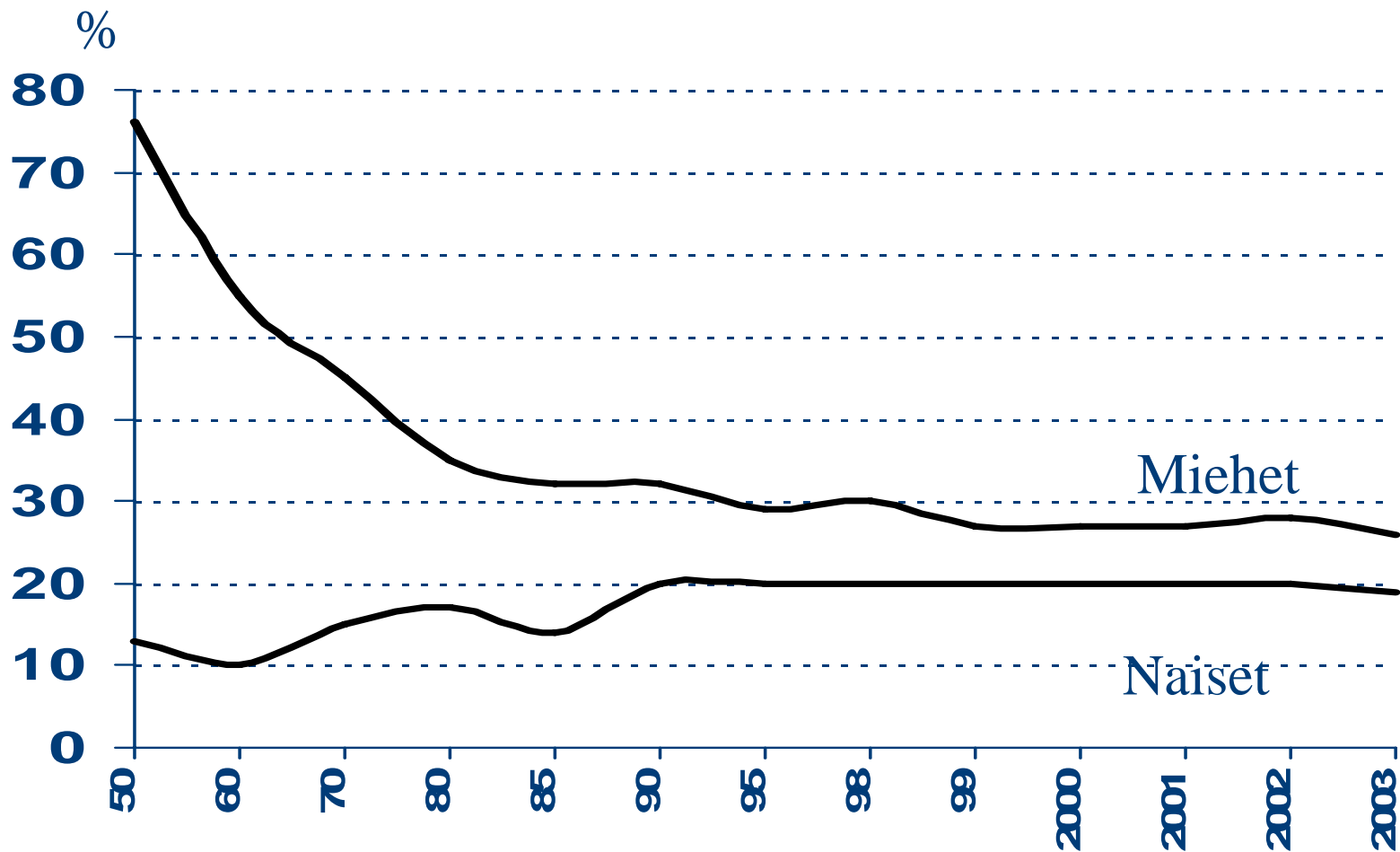
Proctor, *Nature Reviews Cancer* 1; 82-86 (2001)

Tupakkalaki Suomessa 1977-2006

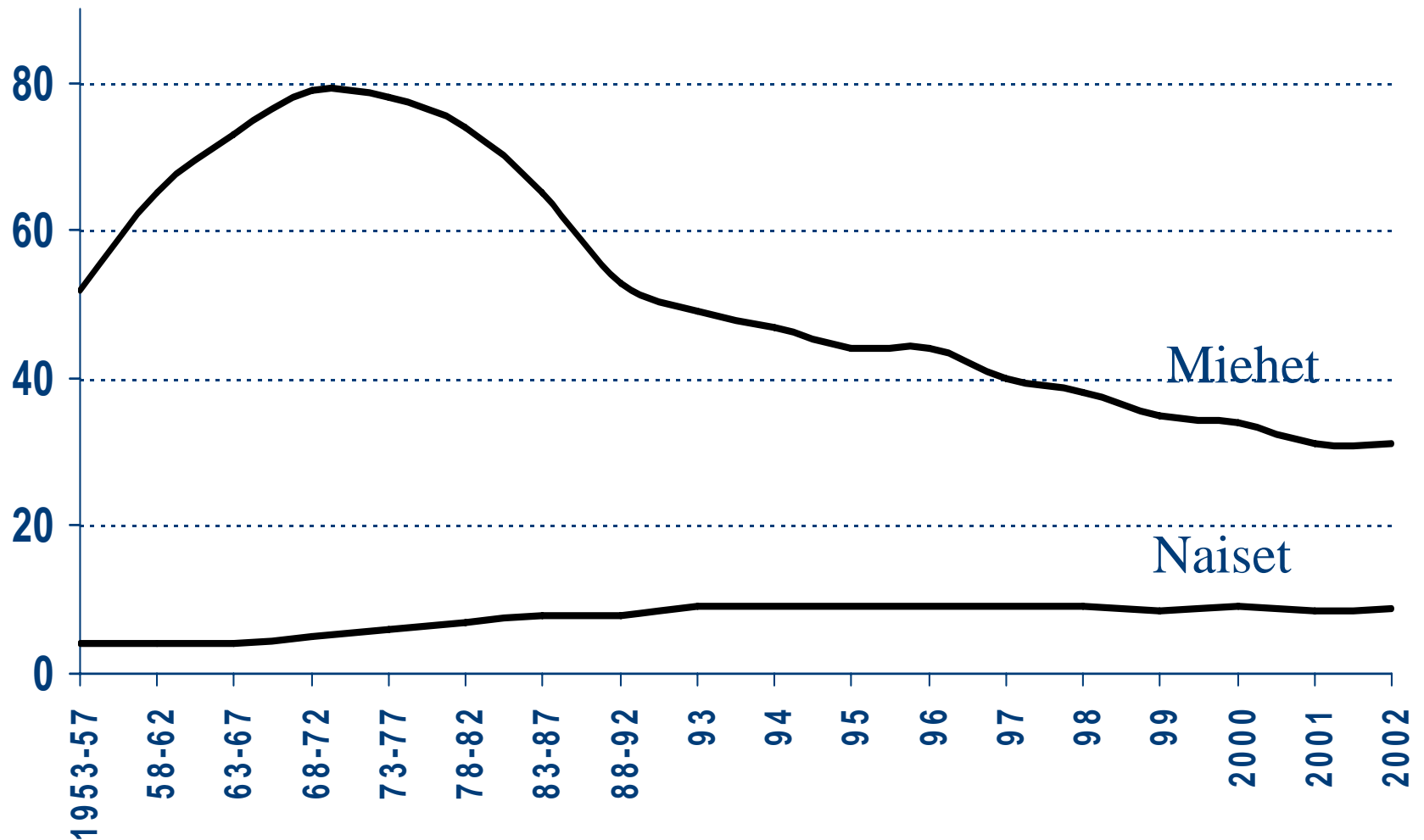
- **1977** Julkiset tilat savuttomiksi
- **1995** Työpaikkoja koskeva tupakkalaki
- **2000** Ravintoloita koskeva tupakkalaki
 - => >50% savuttomia alueita
 - => tupakansavu syöpävaaraa aiheuttava aine
 - => erityisäitiysvapaa
- **2006** Ravintoloita koskeva tupakkalaki
 - => 1.6.2007 tupakointi kielletty ravintoloissa, tupakkakopit, siirtymäaika
 - => 1.6.2009 siirtymäaika loppuu

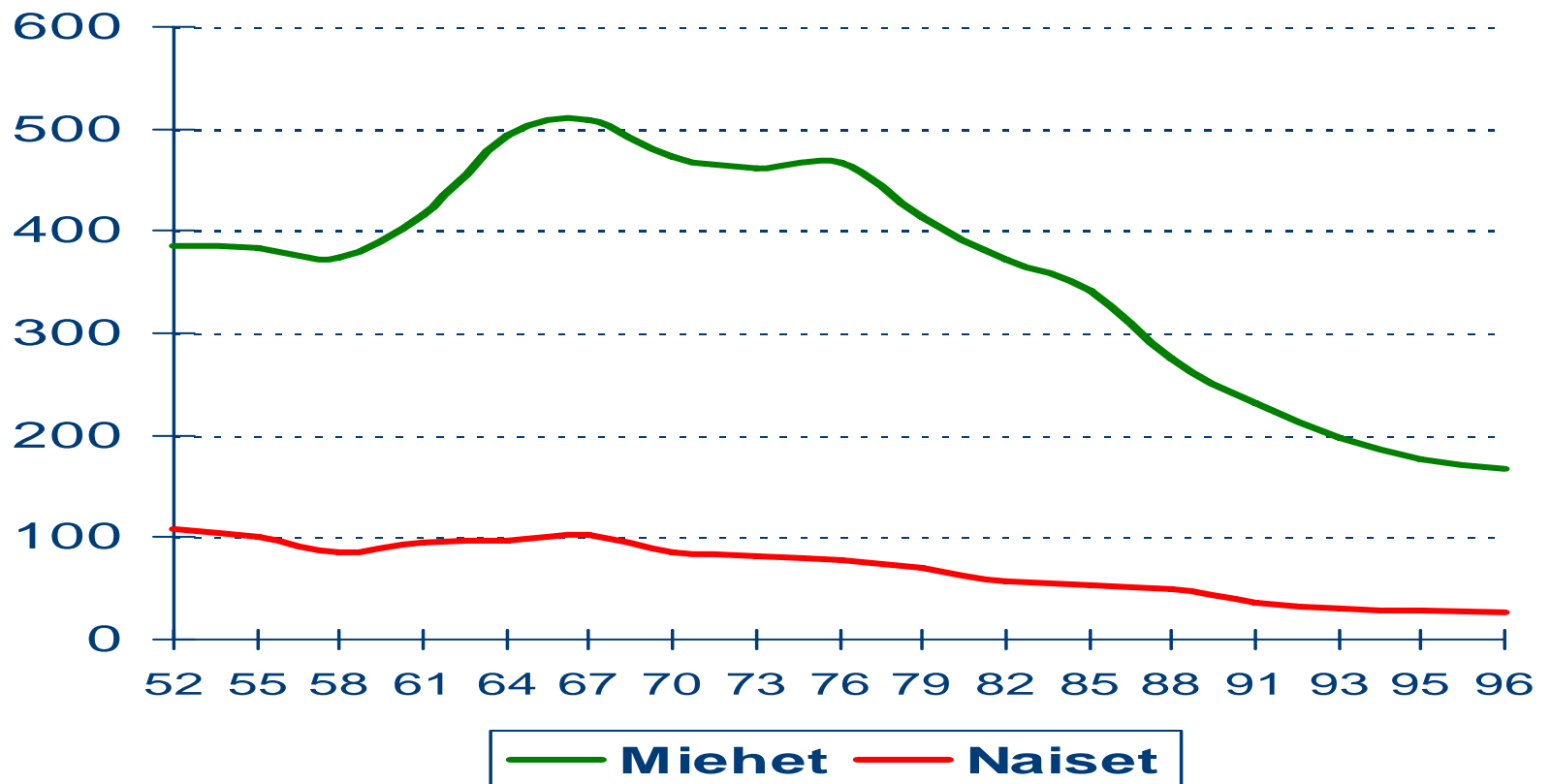
Tupakointi Suomessa 1950-2003

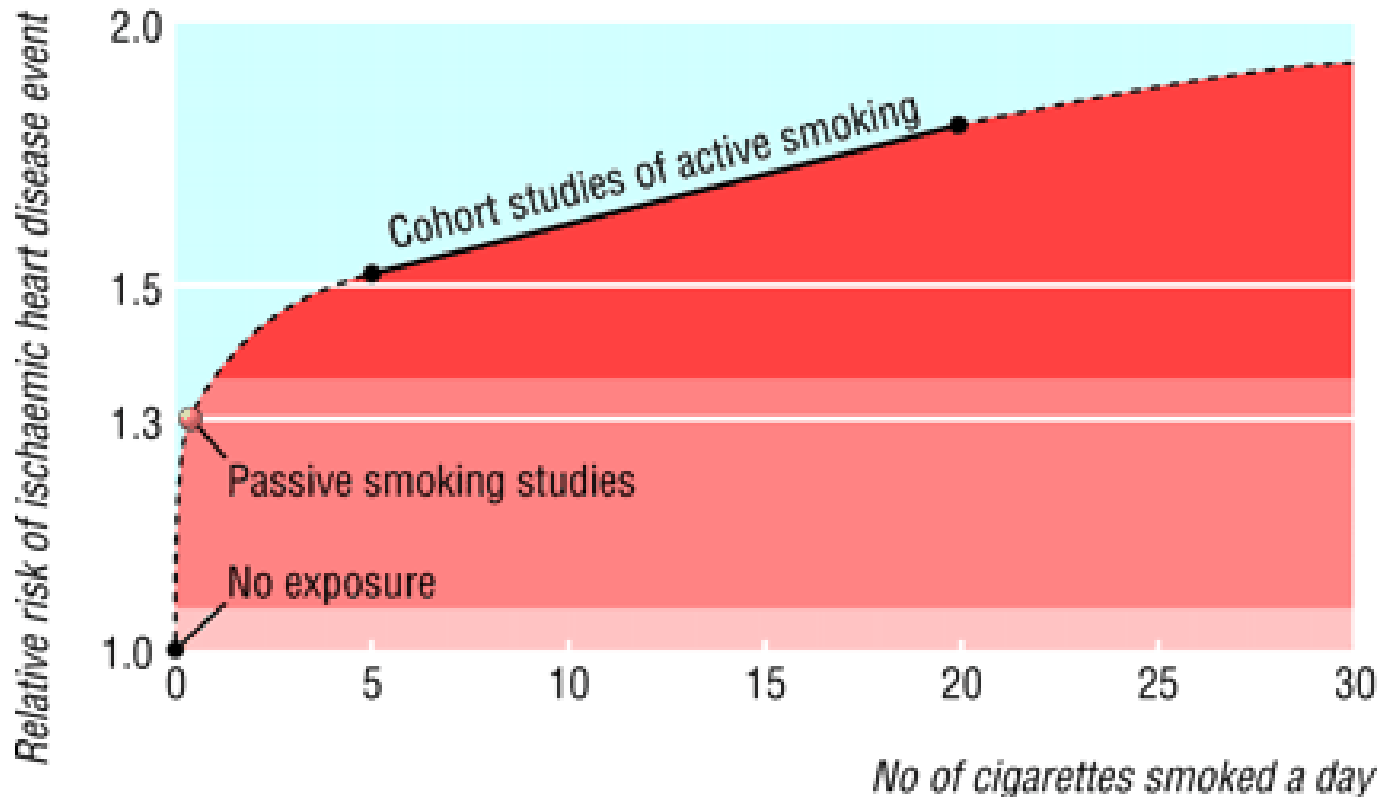
Keuhkosyöpä Suomessa vuosina 1953-2002

Kuolleisuus sepelvaltimotautiin Suomessa vuosina 1952-96

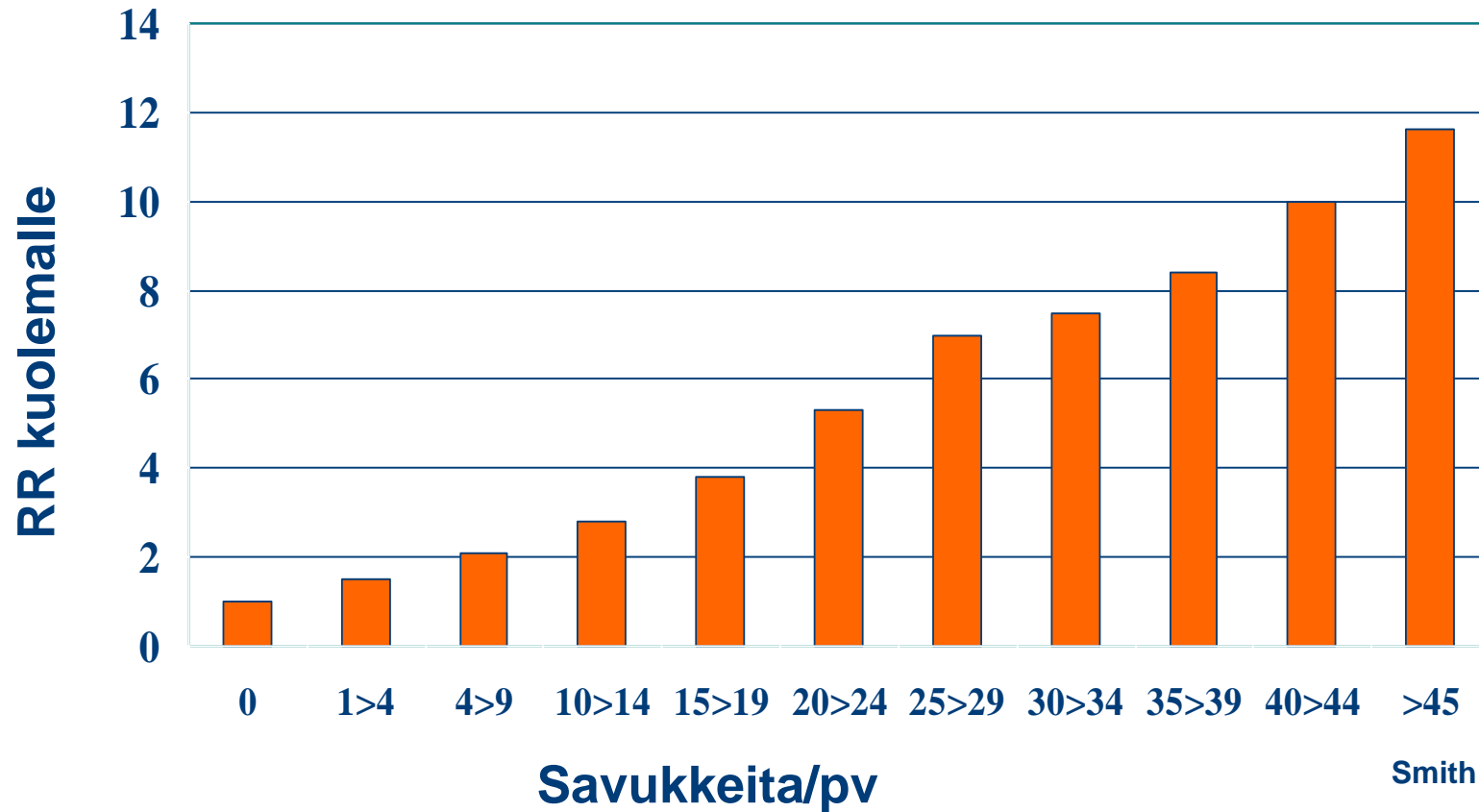
Exposure to tobacco smoke toxins and ischaemic heart disease

- Cause and effect: other mechanisms increasing risk of ischaemic heart disease (for example, lower high density lipoprotein cholesterol concentrations, raised carboxyhaemoglobin) - linear dosimetry
- Cause and effect: platelet aggregation and other acute effects - maximal effect at low doses
- Confounding
- Summation of evidence from meta-analysis of five large cohort studies of active smoking
- Summary estimate from studies of environmental tobacco smoke exposure (estimated to be equivalent to actively smoking 0.2 cigarettes a day)

Pechacek & Babb 2004

Riski kuolla keuhkosyöpään vs. poltetut savukkeet/pv

Smith ym. BMJ, 1996

Oral cavity

Pharynx

Larynx

Oesophagus
(Squamous cell ca.)

Lung

Pancreas

Renal pelvis

Bladder

Nasal cavities

Nasal sinuses

Oesophagus
(Adenocarcinoma)

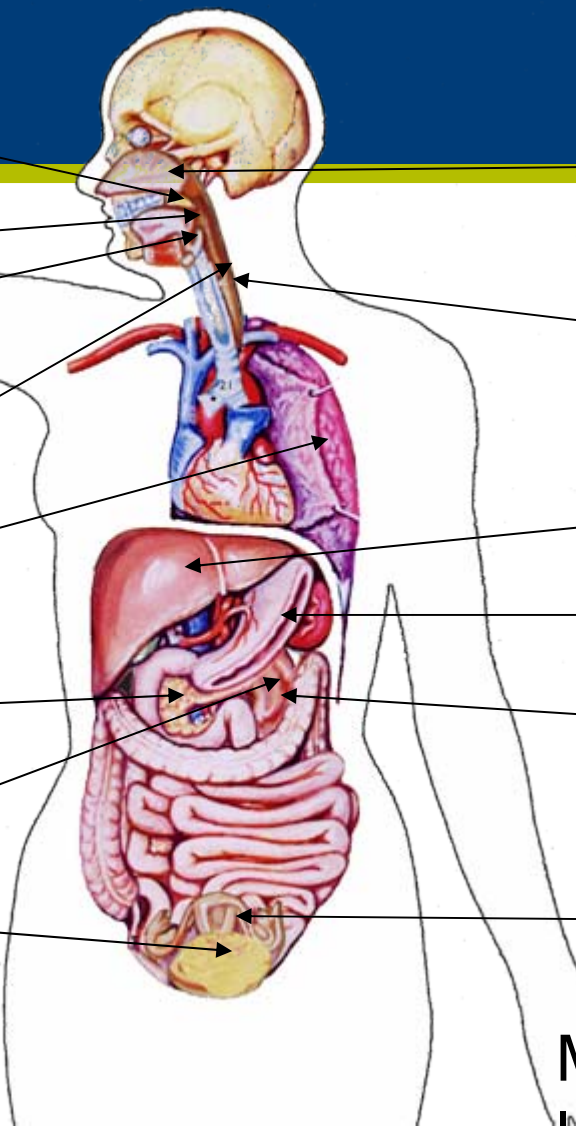
Liver

Stomach

Kidney
(Renal cell)

Uterine
cervix

Myeloid
leukaemia

Suhteellinen riski sairastua syöpään (IARC)

1986 Selvitys	RR	2002 Selvitys	RR
Keuhko	20-30	Munuaiset	2-3
Virtsarakko	5-6	Mahalaukku	1.5-2
Suun alue	4-5	Maksa	2-3
Ruokatorvi (SqCC)	4-5	Ruokatorvi (AC)	2-3
Haima	3-4	M. leukemia	2

IARC Monographs Vol 38, 1986 & Vol 83, 2004

Tupakoinnin lopettaminen ja syövän riski

Puolet tupakoijista kuolee
ennenaikaisesti tupakasta johtuviin
sairauksiin!!

Tupakansavulle altistuminen

- "Passiivitupakointi" = altistuminen tupakansavulle
- Tupakansavussa 5000 kemiallista yhdistettä, joista 50 karsinogeeneja (aiheuttavat syöpää)
- Karsinogeeneja:
 - benzeeni, kadmium, arsenikki, nikkeli, kromi, 2-naftyyliamiini, vinyylikloridi, 4-aminobifenyyli, beryllium
 - nitrosamiinit
 - 1,3-butadieeni
 - benzo[a]pyreeni + 35 muuta PAH-yhdistettä
 - 4-(metyylinitrosamino)1-(3-pyridyyli)-1-butanoni
 - lukuisia muita
- Nikotiini (addiktio, sydänvaikutukset)
- Toksiineja (fertiliteetti, tulehdukset)

Tupakansavulle altistuvien riski sairastua

Keuhkosyöpä

- Puolisoiden tupakointi => RR 1.25
[95% CI 1.15-1.37]
- Työpaikan altistuminen => RR 1.17
[95% CI 1.04-1.32]
- meta-analyysi 51 tutkimusta, joissa
n=7369 (Boffetta 2002, SJWEH)

Tupakansavulle altistuneiden riski sairastua

Sydän ja verisuonisairaudet

- Tupakoijien riski 1.5-2.5 x suurempi sepelvaltimotautikohtaukseen ja aivohalvaukseen
- Tupakansavulle altistuvilla riski sepelvaltimotautikohtaukseen 25-35% (1.25-1.35)

Tupakansavulle altistuvien riski sairastua

Tupakansavuaaltistuminen lisää riskiä

- Astmaan => OR 1.42-3.30
- COPD'een => OR 1.68-2.50
- Hengitystieinfektio => OR 2.50
- Hengityksen vinkuminen (OR 1.47),
yskä (OR 1.67) ja astma (OR 1.59)
lapsilla
- Rintasyöpä (2 x riski), infertiliteetti,
sp.abortit, sikiön pienipainoisuus

Tupakansavulle altistuminen on merkittävä terveysriski (BMJ 2005)

- Englannissa kuolee vuosittain 500 työntekijää tupakansavu-altistumisen aiheuttamiin sairauksiin, heistä 50 hotelli- ja ravintolatyössä
- Suomeen suhteutettuna vuosittain kuolee 4-5 työntekijää tupakansavulle altistumisen takia hotelli- ja ravintolatyössä

Päivittäinen altistuminen tupakansavulle ravintoloissa (%)

	Ei altistu			> 4 t		
	1999	2001	2004	1999	2001	2004
Tarjoilija	15	17	18	73	65	48
Baarimes- tari	5	0	3	93	90	78
Ruokara- vintola	46	49	51	30	25	20
Pubit/ yökerhot	5	5	4	85	77	66

Huoneilman nikotiini ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

	Yhteensä	Pubit	Yökerhot	Ruoka- ravintolat
1999	14	20	24	1.3
2000	10	16	11	1.0
2002	9	16	9	0,4
2004	11	16	11	0,6

Selvitysraportti/Ehdotukset

- Totaalikielto ravintoloissa + +
- Tupakkatila/ei tarjoilua + +
- Tarkastusten tehostaminen (työsuojelu- ja terveystark.) - -
- Koulutus/ohjaus - -
- Ei toimenpiteitä - - -

Ravintoloita koskeva tupakkalaki (=Tupakkalain uudistus)

Eduskunta hyväksyi 1.6.2006, tuli voimaan 1.6.2007

=> tupakointi on kielletty kaikissa ravintoloiden sisätiloissa 1.6.2007 alkaen

2§

- Tupakointitila: rakennusvalvontaviranomaisen tupakointiin hyväksymä sisätila

13b§

- Ravintoloiden sisätiloissa tupakointi on sallittua ainoastaan tupakointitilassa. Savu ei saa levitä muualle. Ruuan ja juoman tarjoilu ja nauttiminen tilassa kielletty.

13c§

- Työskentely tilassa kielletty. Siivous vasta, kun tila tuuletettu

Tupakkalain uudistus 1.6.2007

13d§

- Tupakointitilan mitoitus
- Omavalvontasuunnitelma: toimivuus, olosuhteet, järjestyksen valvonta

32§

- ...tupakointirikkomuksesta sakkoon...
- ...tupakkalain suojaamistoimenpiteiden rikkomisesta sakkoon...

+ Siirtymäaikasäädös

Ravintoloita koskeva tupakkalaki (700/2006)

- Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus antoi siirtymäaikaohjeen 28.11.2006
 - www.sttv.fi (siirtymäaikaohje)
 - siirtymäaika 1.6.2009 saakka, jolloin toteutettava kielto tai rakennettava koppi
 - siirtymäaika ravintoloille, jotka ovat tehneet 487/1999 lain edellyttämät, merkittäviä kustannuksia aiheuttaneet rakenteelliset ja IV-muutokset, ja savu ei leviä savuttomille alueille (huom. myös baaritiskit)
 - siirtymäaikaa haettava kunnan viranomaiselta (kunnan terveysturvonta) hyvissä ajoin ennen 31.5.2007
 - asiantuntijalausunto (tekninen koulutus LVI, kokemus)
 - alle 50m² ravintoloissa kielto tai koppi 1.6.2007 jälkeen!!

Ravintoloita koskeva tupakkalaki (700/2006)

- Savuttomuuden mittaaminen:
 - kts. esim. www.TTL.fi/tupakka
 - passiivikeräin, useita mittauspisteitä
 - etenyylipyridiini $0,25 \text{ ug/m}^3$ (vastaa nikotiinia 1 ug/m^3)

Ravintoloita koskeva tupakkalaki (700/2006)

- Valtioneuvoston asetus 963/2006
 - tupakointitilan pinta-alan oltava vähintään 7 m²
- STM:n asetus 964/2006
 - rakenne: tiivis + oven ja katon väli vähintään 400mm
 - IV: alipaine oltava aina, 30dm³/s/m² ja (oviaukossa 180)
 - poistoilma kanavoitava erilliskanavalla vesikaton yläpuolelle
 - valvonta: voitava valvoa ulkopuolelta, mittauslaite poistoilmaan, omavalvonta,

- Tupakointitilaa (tupakkakoppia) koskevat ohjeet
⇒ www.stm.fi (tupakka)

Tupakansavulle altistuminen työpaikoilla

Työ ja terveys Suomessa –kysely (2000-2006)

Tupakansavua työtilassa

Työpaikan koko (työntekijöiden määrä)	2000 %	2003 %	2006 %
2-9	14	13	20
10-49	14	12	16
50-249	11	11	16
>250	10	13	10

Työterveyslaitos

Miksi työnantajan kannattaa tukea
työntekijää tupakoinnin
lopettamisessa?

Tupakointi

- aiheuttaa vuosittain 6000 ennen aikaista kuolemaa Suomessa
- aiheuttaa lisääntyneen riskin sairastua keuhkosyöpään, sydän- ja verisuonisairauksiin, astmaan, COPD:een...
- lisää sairauspoissaoloja
- heikentää työkykyä ja työtehoa

Tupakoinnista tupakoijalle aiheutuvia kustannuksia:

- 1 aski = 4,50 euroa
- $365 \times 4,50 \text{ euroa} = 1642,50 \text{ e/vuosi}$

Tupakoinnista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia

- tuottavuuden lasku
- sairauksien lisääntyminen, sairauspoissaolot, tutkimuksesta aiheutuvat kulut
- aikainen eläköityminen
- työstä poissaolo (tupakkatauot)
- siivouskustannusten lisääntyminen
- energiakulutus lisääntyy (ilmanvaihtoa pidettävä maksimiteholla)
- työvaatteiden likaantuminen, pesutarve
- tapaturmavaaran lisääntyminen (tulipalo+räjähdyksenteollisuudessa, autoillessa tarkkaavaisuus)

Parrot ym. 2000, Skotlanti:

- 550 000 tupakoivaa työntekijää Skotlannissa
- 670 milj. euroa tuottavuuden lasku
- 56 milj. euroa poissaolot (sairauspoissaolot mukana)
- 5.9 milj. euroa palovahingot
- 1338 euroa/tupakoiva työntekijä

(eivät sisällä siivousta, tilojen puhdistusta ja pintakäsittelyä, laitteille aiheutuvaa vahinkoa)

Irlanti: savuttomat työpaikat ja ravintolat

- tupakointi maksaa yrityksille:

- 5 milj. euroa/päivä
- 385 milj. euroa/vuosi
- sairauspoissaolo, tupakkatauot, tuottavuuden lasku

Tupakoijista aiheutuva lisäkulu työnantajalle/vuosi:

- 1025 USD/työntekijä Hollanti
- 1226 USD Saksa
- 1794 USD Kanada
- 2258 USD Ruotsi

Tupakoinnin lopetuspäätöstä kannattaa tukea työpaikoilla

- 2.3 milj. työntekijää, joista 25% tupakoi = 575 000 tupakoijaa
- Arvio Suomessa => 2000 euroa/työntekijä/vuosi =>
 $2000 \text{ euroa} \times 575\,000 = 1.150 \text{ milj euroa}$
- Esim. 40 työntekijän työpaikka, 10 tupakoi
=> $2000 \text{ euroa} \times 10 = 20\,000 \text{ euroa/vuosi}$
=> vieroitushoito/työntekijä keskim. 400 euroa
=> 4000 euroa/10 työntekijää